

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Miluše Doškové ve věci žalobce A. E., proti žalovanému Ministerstvu vnitra ČR – Orgánu sociálního zabezpečení se sídlem Nad Štolou 3, PS 1043, 112 19 Praha 1, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 6. 2002, č. j. OSZ-109754-42/VD-Ku-2002,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Žalobou (opravným prostředkem) podaným v zákonné lhůtě se žalobce domáhá zrušení shora označeného rozhodnutí žalovaného Ministerstva vnitra, kterým žalobci nebyla přiznána jednorázová peněžní částka podle zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945. Důvodem zamítnutí žádosti žalobce byla skutečnost, že žalobce v době od 4. 9. 1944 do 24. 4. 1945 byl čs. politickým vězněm ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 bodu 1 písm. g) zákona č. 255/1946 Sb. (*poznámka soudu:* v napadeném rozhodnutí je chybně uveden zákon č. 255/1995 Sb.), jelikož dle vyjádření Ministerstva obrany se žalobce v uvedené době ukrýval před hrozícím zatčením z důvodu útěku z totálního nasazení, nicméně nebylo prokázáno, že se ukrýval z rasových nebo náboženských důvodů, a pro přiznání jednorázové peněžní částky tak žalobce nesplňuje zákonem stanovené podmínky.

Žalobce v odvolání především namítá, že v předchozím správním řízení předložil analýzu událostí, které souvisely se zatčením jeho otce A. E. gestapem a jeho následným usmrcením v koncentračním táboře O. v roce 1942. Na tyto události prý bezprostředně navazovalo rozhodnutí o nuceném pracovním nasazení pěti dospělých dětí zavražděného otce. Žalobce konstatuje, že se mu nepodařilo opatřit důkazy o příčinách zatčení jeho otce, neboť příslušné materiály prý zničilo již gestapo. Žalobce nicméně tvrdí, že

jeho otec od roku 1929 pracoval jako zvolený ústřední tajemník o. s. k. s. d. t. a k. p., přičemž po roce 1939 byl degradován jako úředník J. d. t. p. P. a v roce 1941 byl delimitován do F., kde byl v roce 1942 také zatčen gestapem. Vrchní strážmistr SNB, který ve věznici gestapa žalobcova otce navštívil, dne 19. 12. 1946 písemně prohlásil, že mu otec žalobce sdělil, že se u něho jedná o politickou věc a dále potvrdil, že při předchozím soukromém kontaktu vystupoval jednoznačně proti okupantům a nepochybně v tomto směru připravoval i nějaké akce.

Proto žalobce tvrdí, že důvody jeho persekuce byly národně politické - a to zejména v kontextu s nařízením protektora H. po jeho nástupu do funkce – a že napadené rozhodnutí je vnitřně rozporné a neodpovídá skutkovému ani právnímu stavu věci. Proto ho navrhuje zrušit a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení a rozhodnutí.

Žalované Ministerstvo vnitra ve svém vyjádření k žalobě především uvádí, že předmětná kategorizace žalobce jako politického vězně ve smyslu zákona č. 255/1946 Sb. nezakládá jeho nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky dle zákona č. 261/2001 Sb., neboť žalobce neprokázal, že se v předmětném období skrýval z rasových nebo náboženských důvodů, nýbrž z důvodu svého útěku z totálního nasazení.

Protože věc nebyla Vrchním soudem v Olomouci skončena do 31. 12. 2002, byla dle ustanovení § 132 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní („s. ř. s.“), postoupena Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení v řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního soudního řádu správního – tedy v řízení o žalobách proti rozhodnutím správního orgánu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného Ministerstva vnitra ČR v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Především je nutno uvést, že osobní působnost zákon č. 261/2001 Sb. v ustanovení § 1 odst. 1 vymezuje tak, že se vztahuje na občany České republiky, kteří splňují podmínky uvedené v § 1 odst. 1 bodě 1 písm. c) až f), bodě 2 a odst. 2 zákona č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, a bylo jim o tom vydáno podle § 8 citovaného zákona osvědčení nebo kteří mají doklad, který toto osvědčení nahrazuje. Je tedy zřejmé, že pro poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. je nutno vyžadovat kumulativní splnění podmínky státního občanství a naplnění některé z citovaných podmínek stanovených zákonem č. 255/1946 Sb., které deklaruje osvědčení vydané podle § 8 zákona č. 255/1946 Sb. Podle ustanovení § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb. se dále za účastníky národního boje za osvobození podle tohoto zákona „považují též občané České republiky, kteří v době od 15. března 1939 do 8. května 1945 byli z rasových nebo náboženských důvodů soustředěni do vojenských nebo pracovních táborů na území Československa v jeho hranicích z 29. září 1938 nebo se z týchž důvodů na tomto území ukrývali po dobu celkem nejméně tří měsíců a pokud za tuto dobu již neobdrželi jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 217/1994 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky některým obětem nacistické persekuce.“

V souzené věci Nejvyšší správní soud z obsahu příslušného správního spisu zjistil, že žalobce prokázal splnění podmínky státního občanství České republiky, že dosud nebyl odškodněn podle zákona č. 217/1994 Sb. a dále že doložil osvědčení vydané Ministerstvem obrany ČR podle § 8 zákona č. 255/1946 Sb. ze dne 30. 11. 2001, č.j. 329 766/2001, o tom,

že je účastníkem národního boje za osvobození, neboť byl politickým vězněm od 4. 9. 1944 do 24. 4. 1945. Ze správního spisu dále vyplývá (viz zejména čestná prohlášení žalobce a jeho sester M. H. a A. J.), že žalobce byl v srpnu roku 1944 totálně pracovně nasazen v O.-V. do závodu na výrobu šamotu, odkud utekl a v uvedeném období se skrýval u svých příbuzných, přičemž byl opakovaně hledán četníky. Ze zmíněných listin je dále zřejmé, že společně se žalobcem byli totálně nasazeni i jeho čtyři sourozenci, přičemž o jejich nasazení bylo rozhodnuto bezprostředně po smrti jejich otce v koncentračním táboře O.; žalobce byl totálně nasazen ihned po dosažení zletilosti.

Na základě shora uvedené zákonné úpravy a provedených skutkových zjištění Nejvyšší správní soud konstatuje, že podstata daného případu spočívá v posouzení toho, zda žalobce splnil podmínku nutnou pro poskytnutí jednorázové peněžní částky dle ustanovení § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb., tzn. zda jeho ukrývání se v předmětném období po útěku z totálního pracovního nasazení bylo motivováno rasovými nebo náboženskými důvody. Je totiž zřejmé, že žalobce nesplňuje žádnou z podmínek zakotvených v ustanovení § 1 odst. 1 body a)-f) zákona č. 255/1946 Sb. - neboť mu bylo přiznáno postavení československého politického vězně ve smyslu bodu g) citovaného ustanovení -, takže se na něho osobní působnost, zakotvená v ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., nevztahuje.

V souzené věci bylo prokázáno, že žalobce se po uvedenou dobu po svém útěku z totálního pracovního nasazení ukrýval, přičemž je zřejmé, že pokud by byl zadržen, velmi reálně by mu hrozily potencionální sankce. Nejvyšší správní soud nicméně neshledal, že by se žalobce skrýval z rasových nebo náboženských důvodů ve smyslu ustanovení § 1 odst. 3 cit. zákona. Jakkoliv tedy je možno přisvědčit tomu, že k pracovnímu nasazení žalobce došlo zřejmě skutečně v přímé souvislosti s usmrcením jeho otce v koncentračním táboře a v důsledku politické persekuce, které byla vystavena celá jeho rodina, je nucen Nejvyšší správní soud konstatovat, že na tento případ úprava obsažená v zákoně č. 261/2001 Sb. nedopadá a že tedy žalovaná rozhodla v souladu se zákonem, když žalobci jednorázovou peněžní částku podle tohoto zákona nepřiznala. Citované ustanovení § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb. totiž předpokládá ukrývání se z rasových nebo náboženských důvodů a nikoliv z důvodů politických či jiných, které uvádí žalobce (útěk z pracovního nasazení), a správní orgán ani soud nemohou působnost tohoto zákona svévolně rozšiřovat, neboť k takovému kroku je oprávněna toliko moc zákonodárná.

Ze všech uvedených důvodů tedy Nejvyšší správní soud konstatuje, že žalované Ministerstvo vnitra – Orgán sociálního zabezpečení rozhodlo na základě dostatečně zjištěného skutkového stavu a jeho rozhodnutí odpovídá zákonu. Proto Nejvyšší správní soud žalobu jako nedůvodnou zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

Žalobce, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s.ř.s.) a žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. 8. 2003

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu